

рѣка Дрѣнта, общественъ пѣтъ, лежащъ въ землището на село Кжпиново, което е частно султанско село („хасъ хумаюнъ кариелерденъ“), Търновски окръгъ, оставено му да го управлява и стопанисва отъ мартъ 1251 (1835 г.), а сѣщо и воденица „Надежда“ съ 4 камѣка. Тѣзи имоти хаджи Мемишъ доброволно продава за 14,000 гроша на манастирския игуменъ *Хадѣиси Паисий*, за да бждатъ вакѣфъ на Кжпиновския манастиръ „Св. Никола“ и да ги владѣе законно. За това му се издава надлежна тапия (владало).

Следъ смъртъта на хаджи Теодосия Хорозовски билъ избранъ за времененъ замѣстникъ иеромонахъ хаджи *Серафимъ* отъ Церова Кория, а следъ него монахъ *Хрисантъ* сѣщо отъ Церова Кория (1872 — 1874 г.).

Какво представлявалъ въ това време манастира, научаваме отъ *Иванъ П. Церовъ*, който въ своитѣ „Спомени и бележки“, стр. 43 — 49, разказва следното:

Въ Кжпиновския манастиръ постъпилъ презъ есента 1872 година. Заварилъ нѣколко момчета на негова възраст, ученици, но тѣ служели въ общата калугерска трапеза. На *Церовъ* опредѣлили да бжде главенъ пѣвецъ въ църквата. Дали му особна стая за нощуване и то най-хубавата къмъ рѣката срѣщу водопада. Възложили му и длѣжностъ келаръ, за която другитѣ момчета му завиждали, защото той държалъ ключоветѣ на одаята, въ която се пазѣли сладкото, захаръта, кафето, вкуснитѣ бѣлове-пастърма, наденици, маслини, преварена ракия и други нѣща за гости, които посещаватъ манастира. А такива минавали всѣки день, било отъ градоветѣ, било отъ околнитѣ села, по пѣтя Елена—Търново. „Отъ тукъ вървѣше, казва *Церовъ*, и главниятъ пѣтъ за съобщение на Елена съ Горна-Орѣховица, гдето бѣ срѣдоточенъ голѣмиятъ седмиченъ пазаръ — петѣкъ и сѣбота за добитѣкъ и храна. Манастирътъ бѣ богатъ, притежаваше пространни имоти и минаваше между най-хубавитѣ манастири въ Търновско съ яката си масивна сграда, недавно обновена отъ богатитѣ двама братя монаси хаджи Теодосий и хаджи Кесарий Хорозови. Лозята, особено на манастира, бѣха много; голѣми дебели бѣчви пълнѣха широката и хладна изба. За туй и на трапезата се даваше вино изобилно не само за монаситѣ, ами и за момчетата и послушницитѣ, които като не можеха сами да дигатъ тежкия тонекъ, подпомагани бѣха отъ другаритѣ имъ. Въ пчелина подъ гората бучаха многобройни кошери съ пчели; въ широкия дворъ и около манастира гвакаха рояци гжски, патици, пуяци, токачки и всѣ какви други домашни птици. Голѣми стада кози, овце, свине, крави, хергелета нахлуваха въ оборитѣ и кошаритѣ. Магерницата (готварницата) била препълнена съ месо и зеленчукъ за готвене. Всѣки день влизали въ манастира еленски чорбаджии, нѣкои отъ които били на турска служба. Тука тѣ нощували. Такива били по онуй време Йорданчо ефенди, каймакаминъ въ Габрово, и братята му Иванчо и Пенчо хаджи